

บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในประเทศไทย

นพ สารเนตร¹

วันได้รับบทความ: 7 มิถุนายน 2566 วันแก้ไข: 7 กรกฎาคม 2566 วันยอมรับเผยแพร่: 10 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายละเอียดของพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 รวมไปถึงกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในประเทศไทย ศึกษาแนวทางการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 และกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน ตลอดจนศึกษารูปแบบการดำเนินงาน อำนาจหน้าที่ บทบาทของหน่วยงานที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่งศาลและการดูแลรักษาความปลอดภัยของศาลในต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาแนวทางการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการรักษาความปลอดภัย ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง บทความ และเอกสารอื่นทั้งที่เป็นกฎหมายและไม่ใช่มกฎหมาย รวมถึงข้อมูลในเว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเปรียบเทียบกับระบบการรักษาความปลอดภัยในต่างประเทศ จากนั้นจึงดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยในส่วนของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในประเทศไทยว่ามีความเหมาะสมที่จะดำเนินการในรูปแบบใด สอดคล้องหรือไม่กับปัจจัย ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า ภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในหลายด้าน อีกทั้งในส่วนสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานคือกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมให้มีรายละเอียดที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถบังคับใช้และประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้โดยไม่ติดขัด รวมถึงส่งเสริมให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: เจ้าพนักงานตำรวจศาล พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ศาลยุติธรรม

¹ เจ้าพนักงานศาลยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักอำนวยการประจำศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานศาลยุติธรรม (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

Duty of Court Marshals Officer in Thailand

Nop Saranet¹

Received Date: June 7, 2023 Revised Date: July 7, 2023 Accepted Date: July 10, 2023

Abstract

This article aims to study a content of Court Marshal Act B.E.2562, legislation, and regulation on the Marshal's operation in Thailand. Additionally, operational procedure, authority, and role of foreign agencies implementing in accordance with court decree and providing court security were reviewed. The analysis derived from literatures is supportive for recommendation on Court Marshal working procedure under Court of Justice in Thailand, according to related laws and regulations. This study is a documentary research that investigates the ideas and theories related to the development of security measures. The research is conducted by examining various sources such as textbooks, theses, articles, and other legal and non-legal documents, as well as information from different websites on the internet. The data is analyzed, researched, and compared regarding security systems in different countries. While, some data is analyzed in terms of the suitability of Court Marshal in Thailand to determine which approach is appropriate, in line with the factors and limitation, as well as identifying problems, obstacles, and suggestion. The result shows the duty and responsibility of Court Marshal is broad. Hence, working support is needed in many dimensions. For example, Court Marshal Act B.E. 2562 and related regulations should be amended to comply with current situation, so that the Court Marshal is able to enforce them and seamlessly coordinates other agencies to work with. Additionally, this could encourage the Court Marshal functions more efficiently.

Keywords: Court Marshals, Court Marshal Act B.E. 2562, Court Justice

¹ Court Officer Senior Professional Level, Administrative Office of the Mae Hong Son Provincial Court, Office of the Judiciary (Corresponding author)

บทนำ (Introduction)

ศาลยุติธรรม (The Court of Justice) เป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่ทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ศาลยุติธรรมมี 3 ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่น โดยมีความมุ่งหมายให้เป็นองค์กรที่สามารถเป็นที่พึ่งของสังคมและประชาชนด้วยการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 เป็นต้นมา นอกจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งยังคงดำเนินอยู่แล้ว สถานการณ์ทางการเมืองและความขัดแย้งของฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะในสวนกลางได้ทวีความรุนแรงขึ้น มีการก่อการร้าย การคุกคามบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และการทำลายทรัพย์สินของหน่วยงานราชการและประชาชน โดยในช่วงต้นปี พ.ศ. 2557 ศาลยุติธรรมได้ถูกข่มขู่คุกคามอย่างต่อเนื่อง เช่น การยิงลูกระเบิดใส่อาคารศาลแพ่งและศาลอาญา การวางระเบิดบริเวณรั้วด้านหน้าศาลอาญาและสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ถนนรัชดาภิเษก รวมทั้งการยิงปืนใส่บริเวณด้านหน้าอาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการ ถนนแจ้งวัฒนะ ซึ่งเป็นที่ทำการชั่วคราวของศาลฎีกาและหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและมีผลกระทบต่อความปลอดภัยและขวัญกำลังใจของผู้พิพากษาและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลยุติธรรมเป็นอย่างมาก ปัญหาความรุนแรงและความไม่ปลอดภัยต่อศาลยุติธรรมยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ในขณะที่ระบบรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรมซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันยังมีประสิทธิภาพไม่มากเท่าที่ควร และยังไม่มีความพร้อมหรือเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยเฉพาะตัวผู้พิพากษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ศาลยุติธรรมจึงได้เร่งศึกษาและแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการความปลอดภัยภายในองค์กร รวมถึงดำเนินการอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนภารกิจหลักของศาลยุติธรรม คือการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนผู้มีบรรทัดดี ซึ่งปัจจุบันในหลายประเทศที่มีความเจริญและมีความเข้มแข็งในกระบวนการยุติธรรมได้มีการใช้มาตรการการจัดการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น การก่อตั้งสำนักบังคับคดีอาญาและบังคับใช้กฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Marshals Service) ในประเทศสหรัฐอเมริกา หรือในประเทศออสเตรเลียที่มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของศาลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (The Office of Sheriff) ทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่ศาล พยาน และคู่ความ รวมทั้งการติดตามผู้กระทำความผิดระหว่างการพิจารณาคดีของศาล

นอกจากนี้ ศาลยุติธรรมยังได้ยกพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ขึ้น ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและมีมติเห็นชอบ โดยพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ได้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2562 โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินในบริเวณศาล ป้อมกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาล รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พนักงานและ

ลูกจ้างของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ รวมทั้งอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งต่อมาได้มีประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 9) (คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม, 2562) และสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 9) โดยมีการจัดตั้ง “ศูนย์รักษาความปลอดภัย” ขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 อีกด้วย (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2562)

การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสนใจในการศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของศาลยุติธรรมในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับ การบังคับตามคำสั่งศาลและการรักษาความปลอดภัยด้วยหน่วยงาน “Court Marshals” ตลอดจนระบบรูปแบบการบังคับตามคำสั่งศาลและการรักษาความปลอดภัยศาลยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพของต่างประเทศในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบททางสังคมของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษารายละเอียดของพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 รวมไปถึงกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 และกฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงาน อำนาจหน้าที่ บทบาทของหน่วยงานที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่งศาลและการดูแลรักษาความปลอดภัยของศาลในต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาแนวทางการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีคิดก่อนกระทำผิด (Rational Choice Theory) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า บุคคลมีอิสระในการเลือกที่จะกระทำผิดกฎหมาย แนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์ที่ต้องการนั้นไม่จำกัดเฉพาะในรูปของทรัพย์สินเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้านจิตใจด้วย ประเด็นสำคัญ คือ การที่บุคคลได้คิดคำนึงถึงผลที่จะตามมาหลังจากการประกอบอาชญากรรมแล้ว ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ที่ได้รับ ความเป็นไปได้ที่จะถูกจับกุม อัตราโทษที่ได้รับหากถูกจับกุม ตลอดจนหนทางเลือกอื่นที่ถูกกฎหมาย

นอกจากนี้ทฤษฎีนี้ยังมองว่าอาชญากรรมมีคุณสมบัติสองประการ คือ คุณสมบัติของการประกอบอาชญากรรม ซึ่งอาชญากรจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามรูปแบบของอาชญากรรม ซึ่งจะแตกต่างกันในด้านความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม ทริพัสสินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับที่จะได้รับการกระทำผิด และการมีอยู่อย่างแพร่หลายของเหยื่ออาชญากรรม ส่วนคุณสมบัติของอาชญากรซึ่งมีความแตกต่างของตัวอาชญากรในการตัดสินใจที่จะประกอบอาชญากรรม โดยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป อันได้แก่โอกาสในการกระทำผิด ผลเสีย ผลประโยชน์ ตลอดจนความเสียหาย รวมทั้งแรงกระตุ้นหรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของอาชญากรผู้นั้นด้วย ซึ่งหลังจากที่บุคคลได้คิดคำนวณถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมแล้วจึงตัดสินใจว่าจะประกอบอาชญากรรมหรือไม่

จากทฤษฎีนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรมโดยตรง กล่าวคือการดูแลรักษาความปลอดภัยศาลยุติธรรมจะต้องมีมาตรการทำให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องการประกอบอาชญากรรม อันเป็นการป้องกันการกระทำผิด โดยทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดได้พิจารณาถึงผลประโยชน์ที่ได้รับและผลเสียที่จะเกิดขึ้นว่าก่อให้เกิดโทษมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ อันเป็นการตัดมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชญากรรมเป็นสำคัญ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมของ Walter C. Reckless (วันชัย มีชาติและคณะ, 2553)

Walter C. Reckless กล่าวว่า แนวทางการป้องกันอาชญากรรมประกอบด้วย 8 ประการ ดังนี้

2.1.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน

2.1.2 ประชาชนเคารพและยึดมั่นในกฎหมาย

2.1.3 กฎหมายจะต้องสามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

2.1.4 ต้องมีการลงโทษอย่างจริงจังกับผู้กระทำผิดกฎหมาย

2.1.5 ครอบครัวทำหน้าที่ได้ครบถ้วนสมบูรณ์

2.1.6 สถาบันการศึกษาจะต้องช่วยดูแลและป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2.1.7 ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและชุมชนแออัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.1.8 บทบาทขององค์กรสงเคราะห์ในท้องถิ่น

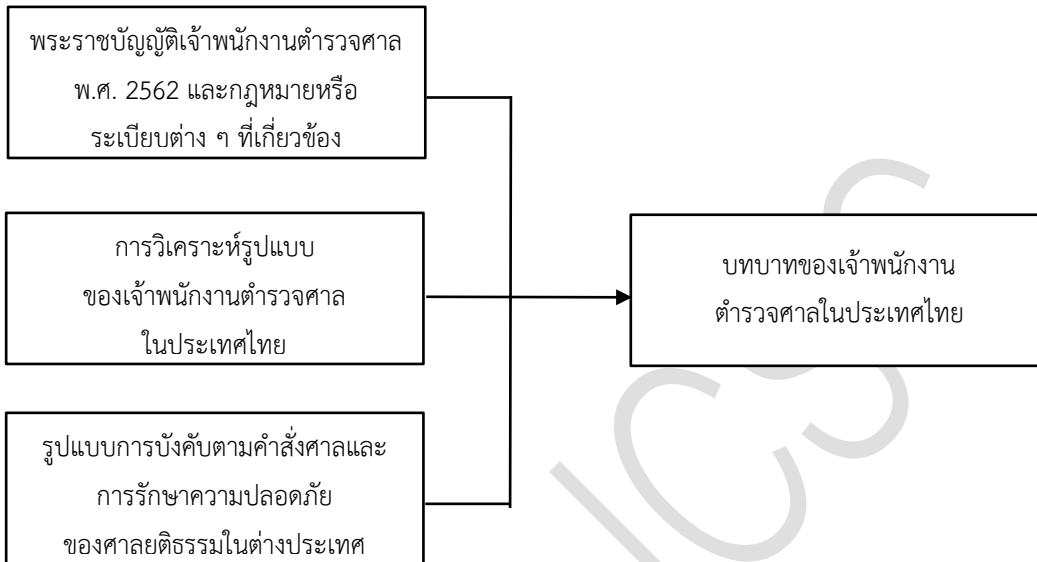
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมาย

แนวทางการป้องกันอาชญากรรมโดยการบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นตามความเชื่อของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ที่มีความเชื่อว่า อาชญากรรมเกิดขึ้นเนื่องจากมนุษย์มีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ตัดตัวมาตั้งแต่กำเนิด มนุษย์มักจะทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์กับตัวเองมากกว่าโทษ ที่ได้รับ หากเห็นว่าการกระทำใดมีโทษมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับมนุษย์ก็จะเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งดังกล่าว และการที่เกิดอาชญากรรมขึ้นเนื่องจากมนุษย์พิจารณาแล้วว่าการประกอบอาชญากรรมเกิดประโยชน์มากกว่าโทษที่จะได้รับต่อไป ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายหรือบทลงโทษ รวมทั้งบทลงโทษที่ได้รับไม่มีความรุนแรงจึงไม่มีความเกรงกลัว

สำหรับการป้องกันอาชญากรรมด้วยวิธีการบังคับใช้กฎหมาย จะเห็นได้ในกระบวนการยุติธรรมที่มีลักษณะเน้นการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม (Crime Control) หากประเทศใดที่นำแนวทางการป้องกัน

อาชญากรรมวิธีนี้มาใช้ จะมีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายต่อผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรง โดยข้อดีของการป้องกันอาชญากรรมวิธีนี้ได้แก่ เห็นผลทันตาในการป้องกันอาชญากรรม แต่มีข้อเสียคือ เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุอาจไม่ใช่เป็นการป้องกันอาชญากรรมให้หมดไปอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการรักษาความปลอดภัย ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง บทความ และเอกสารอื่นทั้งที่เป็นกฎหมายและไม่ใช่มกฎหมาย รวมถึงข้อมูลในเว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเปรียบเทียบกับระบบการรักษาความปลอดภัยในต่างประเทศ จากนั้นจึงดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ วิจัยในส่วนของประเทศไทยว่ามีความเหมาะสมที่จะดำเนินการในรูปแบบใด สอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับปัจจัย ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร รวมถึงมีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไร

ผลการวิจัย (Results)

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า เมื่อนำรูปแบบการดำเนินงานของหน่วยงานรักษาความปลอดภัย The U.S. Marshals Services และ The Office of the Sheriff มาเปรียบเทียบกับหน่วยงานของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยศาล หรือการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งมีเพียงเจ้าพนักงานตำรวจศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายใด ๆ ในการตรวจค้น จับกุมควบคุม หรือการพกพาอาวุธ นอกจากนี้คุณสมบัติของเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดวุฒิการศึกษาไว้เพียงด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์เท่านั้น ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับการพัฒนาองค์ความรู้

ในการสืบสวน ป้องกันและปราบปรามเหตุอาชญากรรมที่พัฒนารูปแบบ วิธีการอยู่เสมอ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีที่มีการก่ออาชญากรรมขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยซึ่งจัดจ้างจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่ไม่ได้กำหนดวุฒิทางการศึกษา หรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีก็ยังไม่สามารถทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไม่สามารถสร้างความรู้และทักษะความชำนาญให้เกิดขึ้นได้ แม้ว่าในแต่ละศาลจะมีเจ้าพนักงานตำรวจจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติคอยควบคุมดูแลแต่ก็มีเฉพาะในคดีอาญาเท่านั้น รวมถึงการรักษาความปลอดภัยตัวผู้พิพากษาในแต่ละพื้นที่นั้นยังไม่มีมาตรการตามแนวทางที่กำหนดอย่างชัดเจน การควบคุมผู้ต้องขังซึ่งปัจจุบันยังคงให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมตัวผู้ต้องขังศาลยุติธรรมจึงยังไม่สามารถมีระบบการควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะยังมีผู้ต้องขังหลบหนีหรือพยายามหลบหนีอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นควรมีการวางระบบหรือรูปแบบที่เหมาะสมเกี่ยวกับความปลอดภัยศาลและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการควบคุมผู้ต้องขังโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัย เช่นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมไปถึงศาลที่มีการพิจารณาคดีที่มีอัตราโทษสูง ควรพัฒนาการรักษาความปลอดภัยศาลที่ไม่มีการพิจารณาคดีอาญาและศาลสูง อีกทั้งการรักษาความปลอดภัยตัวผู้พิพากษาที่มีตำแหน่งสำคัญ เช่น ประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ เป็นต้น รวมถึงผู้พิพากษาที่ร้องขอ ในกรณีที่มีเหตุผลเพียงพอว่าอาจจะเกิดอันตรายหรือถูกคุกคามจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยนำรูปแบบ The U.S.Marshals Service และ The Office of the Sheriff มาปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมและความจำเป็นของศาลยุติธรรมไทย (สหรัฐ สิริวัฒน์, 2558)

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

เจ้าพนักงานตำรวจศาลได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาลพ.ศ. 2562 เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีภารกิจสำคัญในการจับกุมผู้ต้องหา จำเลยหรือผู้ที่ศาลได้ออกหมายจับแล้ว รักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการ บุคลากร ทริพย์สินและอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรมทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลนั้นจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในหลายด้าน อีกทั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นหน่วยงานใหม่ที่เพิ่งเริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2562 จึงย่อมต้องประสบข้อขัดข้องหรือปัญหาอุปสรรคอยู่พอสมควร ซึ่งอาจสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ปัญหาด้านข้อกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.1 ปัญหาอำนาจในการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยของเจ้าพนักงานตำรวจศาลตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยใน (4) และ (5) คือ

มาตรา 5 (4) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วทั้งก็ให้อำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

มาตรา 5 (5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควรศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วยโดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้

จะเห็นได้ว่ากฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจศาลทำการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ต้องเป็น “ผู้ต้องหา” หรือ “จำเลย” เฉพาะที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนีเท่านั้น ซึ่งข้อจำกัดความมุ่งหมายของกฎหมายคงเพื่อไม่ให้เกิดความซับซ้อนในอำนาจการจับกุมของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทั่วไปในการจับกุมผู้กระทำความผิดกรณีอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ดี หากเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย เฉพาะตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ก็ควรให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจทำการจับกุมเท่าเทียมกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจ เพราะตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ได้บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” แต่ปรากฏว่า พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 5 (4) และ (5) กลับบัญญัติให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจเหมือนกับ “เจ้าพนักงานศาล” ที่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งซึ่งมีข้อจำกัดอำนาจการจับกุมตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 ที่บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนีให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำความผิดดังกล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเป็นผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าว อาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรีบจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันนั้น

ในกรณีที่มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา 108 วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใดให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี

ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นบุคคลที่ศาลสั่งปล่อยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานศาลดำเนินการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว”

ดังนั้น เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 ที่บัญญัติว่า “พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้เว้นแต่... (4) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยชั่วคราวตาม มาตรา 117” ซึ่งเป็นกรณีที่ปล่อยชั่วคราวทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นศาล นอกจากนี้ตามมาตรา 117 วรรคหนึ่ง ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังกำหนดให้อำนาจบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นสอบสวนหรือชั้นศาลแล้วหนีหรือ จะหลบหนีจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ในกรณีที่ไม่สามารถ

ขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันทีด้วยเหตุนี้เจ้าพนักงานตำรวจศาลโดยสถานะถือเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายก็ควรมีอำนาจการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเฉพาะที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนีได้เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาหรือการตีความในการจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจศาลว่าเป็นกรณีมี “เหตุจำเป็น” ที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทีหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลต่อการจับของเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยยกขึ้นเป็นข้อกล่าวอ้างว่าการจับนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมา ซึ่งศาลอาจต้องนำเหตุการณ์จับดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อมีคำสั่งในการจ่ายเงินรางวัลนำจับตามพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560 เพื่อป้องกันปัญหาที่กล่าวมา จึงควรมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจในการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลได้เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

1.2 การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนีหรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลและศาลออกหมายจับไว้ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลจับได้ในเวลาที่ศาลปิดทำการไว้ที่สถานีตำรวจท้องที่ กรณีนี้เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจศาลจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนีหรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลและศาลออกหมายจับไว้ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 5 (4) (5) ได้ในเวลาที่ศาลปิดทำการหรือใกล้จะปิดทำการแต่ไม่อาจนำตัวผู้ถูกจับไปส่งศาลได้ทัน เจ้าพนักงานตำรวจศาลจะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้หรือไม่ หรือนำตัวผู้ถูกจับดังกล่าวไปขอความร่วมมือให้เจ้าพนักงานตำรวจที่สถานีตำรวจท้องที่ในเขตศาลช่วยควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าศาลจะเปิดทำการซึ่งตามมาตรา 5 (4) (5) นั้น ไม่ได้มีบทบัญญัติดังกล่าวไว้ โดยมีเพียงมาตรา 5 (4) ตอนท้ายกำหนดว่าเมื่อจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็วเท่านั้น จึงต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 64 ซึ่งกำหนดว่าหากบุคคลที่มีชื่อในหมายอาญาถูกจับถ้าสามารถจะทำได้ก็ให้ส่งบุคคลนั้นไปยังศาลซึ่งออกหมาย หรือเจ้าพนักงานตามที่กำหนดในหมายโดยเร็ว มาตรา 84 วรรคหนึ่ง กำหนดให้เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 โดยทันที และให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว และมาตรา 84/1 กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้นจะปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ก็ได้ ถ้าผู้ถูกจับเป็นผู้ที่ถูกศาลออกหมายจับไว้ก็ให้รับส่งตัวผู้ถูกจับไปยังศาลซึ่งออกหมายตามมาตรา 64 แต่ถ้าไม่อาจส่งไปได้ในขณะนั้นเนื่องจากเป็นเวลาที่ศาลปิดทำการหรือใกล้จะปิดทำการ ก็ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้จนกว่าจะถึงเวลาที่ศาลเปิดทำการ จากบัญญัติดังกล่าวเมื่อจับแล้วพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือราษฎรผู้ทำการจับต้องนำตัวผู้ถูกจับ ไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา 83 โดยทันที และเมื่อถึงที่นั้นแล้วให้ส่งตัวผู้ถูกจับแก่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจของที่ทำการของพนักงานสอบสวนดังกล่าว หากเป็นบุคคลตามหมายจับของศาล ก็ส่งไปยังศาลที่ออกหมายตามมาตรา 64 หากไม่อาจส่งไปได้ในขณะนั้นเนื่องจากเป็นเวลาที่ศาลปิดทำการหรือใกล้จะปิดทำการ ก็สามารถส่งตัวผู้ถูกจับให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่ควบคุมตัวไว้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้จนกว่าจะถึงเวลาที่ศาลเปิดทำการ จึงไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใดเนื่องจาก

กฎหมายบัญญัติโดยชัดแจ้งให้พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจจับกุมมา มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้จนกว่าจะถึงเวลาที่ศาลเปิดทำการ แต่ปัญหาข้อขัดข้องเกิดขึ้นเมื่อ เจ้าพนักงานตำรวจศาลจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนีหรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติ หมายเรียกหรือคำสั่งศาลและศาลออกหมายจับไว้ เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องรับนำตัวผู้ถูกจับไปยังศาล โดยเร็ว โดยมีอำนาจเพียงควบคุมตัวผู้ถูกจับไปส่งศาล แต่ในกรณีที่จับได้ในเวลาที่ศาลปิดทำการหรือใกล้จะปิด ทำการเจ้าพนักงานตำรวจศาลไม่อาจนำตัวผู้ถูกจับไปส่งศาลได้ทัน จึงนำตัวผู้ถูกจับไปขอความร่วมมือให้เจ้า พนักงานตำรวจที่สถานีตำรวจท้องที่ในเขตศาลช่วยควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าศาลจะเปิดทำการในเวลาปกติตาม หนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย 024/ว 158 (ป) ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2562 เรื่องแนวทางปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ข้อ 5 ที่ให้อำนาจการสำนักอำนาจการประจำศาล หรือ ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลที่มีคำสั่งประสานไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่เพื่อขอให้ รับตัวผู้ถูกจับดังกล่าวไว้ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจนกว่าจะถึงเวลาเปิดทำการตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84/1 ปรากฏว่าเจ้าพนักงานตำรวจที่สถานีตำรวจท้องที่ใน เขตศาลบายเบียงไม่ยอมรับตัวผู้ถูกจับไว้อ้างว่าไม่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวเนื่องจากเป็น การจับโดยเจ้าพนักงานตำรวจศาลมิใช่เจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนบางคนไม่ ทราบว่าผู้อำนวยการสำนักอำนาจการประจำศาลหรือผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลประสานมาขอให้รับ ตัวผู้ถูกจับไว้ในความควบคุม ต้องใช้เวลาในการพูดคุยทำความเข้าใจกันอยู่นาน กว่าจะยอมรับตัวผู้ถูกจับไว้ อันเป็นการตีความข้อกฎหมายของผู้ปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ที่กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้า พนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”แล้ว ดังนั้น การที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลจับกุมผู้ต้องหาหรือ จำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนีหรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติหมายเรียกหรือคำสั่งศาลและศาลออกหมายจับ ไว้ได้ในเวลาศาลปิดทำการแล้วนำตัวผู้ถูกจับไปขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่รับตัวผู้ถูกจับไว้ ในความควบคุมไว้ที่สถานีตำรวจจนกว่าจะถึงเวลาเปิดทำการ ถือว่าเจ้าพนักงานตำรวจศาลปฏิบัติหน้าที่ใน ฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานฝ่าย ปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับไว้ย่อมมีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้ที่สถานีตำรวจท้องที่ใดจนกว่าจะถึง เวลาที่ศาลเปิดทำการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84/1 (สวัสดิ์ สมแก้ว, 2565)

1.3 การใช้ดุลพินิจในการจ่ายเงินรางวัลแก่เจ้าพนักงานตำรวจศาลของผู้พิพากษา ยังไม่เป็นไปใน แนวทางเดียวกัน เนื่องจากยังมีผู้พิพากษาบางส่วนที่มีมุมมองในทำนองว่าเจ้าพนักงานตำรวจศาลมีรายได้ ประจำจากเงินเดือนที่ได้รับอยู่แล้ว และการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีถือเป็นงานในหน้าที่ ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล จึงมีการใช้ดุลพินิจสั่งจ่ายเงินรางวัลในอัตราที่ต่ำกว่าปกติ ไม่สอดคล้องกับความ เสี่ยงหรือความยากง่ายของการติดตามจับกุม ทั้งการใช้ดุลพินิจสั่งจ่ายเงินรางวัลยังมีข้อจำกัดในด้านระเบียบที่ กำหนดให้สั่งจ่ายโดยอ้างอิงราคาประกันในแต่ละคดี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบั่นทอนขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ โดยเจ้าพนักงานตำรวจศาลอาจดำเนินการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือ จำเลยเฉพาะรายที่มีอัตราประกันสูง ๆ เพื่อให้ได้รับเงินรางวัลที่สูงกว่าและปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการ

ติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีอัตราประกันต่ำกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรดังกล่าว

1.4 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในและภารกิจของศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักงานศาลยุติธรรม ที่มีการจัดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลไว้ โดยแบ่งออกเป็น ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล 1 – 6 ซึ่งรับผิดชอบการดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในพื้นที่ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมในภาคต่าง ๆ ทั้งราชอาณาจักร แต่ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 10 กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งตามมาตรา 2(16) และมาตรา 17 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจต้องจับกุมหรือปราบปรามและมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1259/2542 วินิจฉัยว่าอำนาจจับกุมผู้กระทำผิดและสืบสวนดังกล่าวนี้ ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดจำกัดให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เฉพาะเขตท้องที่ประจำการอยู่เท่านั้น ดังนั้นจึงมีอำนาจจับกุมผู้กระทำผิดและสืบสวนคดีอาญาได้ทั้งราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม การที่ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล 1 – 6 กำหนดพื้นที่รับผิดชอบเป็นภาคต่าง ๆ เช่นนั้น เป็นเพียงเพื่อให้มีผู้รับผิดชอบดูแลประสานงานจากส่วนกลางกับเจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมในภูมิภาคเท่านั้น ไม่ได้มีหน่วยงานหรือส่วนงานที่เป็นผู้รับผิดชอบหรือเป็นผู้ถ่ายทอดนโยบายหรือข้อสั่งการจากสำนักงานศาลยุติธรรมประจำอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ (บุญณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล, 2563)

2. ปัญหาด้านระบบงานภายในของเจ้าพนักงานตำรวจศาล

2.1 ข้อมูลหมายจับตามระบบงานฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest warrant information system : AWIS) ยังไม่เป็นปัจจุบัน และยังมีข้อมูลครอบคลุมถึงหมายจับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีในระหว่างปล่อยชั่วคราวหรือไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 5 (4) (5) ที่ศาลออกหมายจับก่อนที่ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินงานเกี่ยวกับหมายจับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ 18 มกราคม 2562 มีผลบังคับใช้ ซึ่งต้องดำเนินการสืบค้นโดยขอคัดสำเนาจากศาลที่เป็นผู้ออกหมายเท่านั้น

2.2 การเข้าถึงระบบฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest warrant information system : AWIS) มีข้อขัดข้อง ขาดความคล่องตัว และการเข้าถึงฐานข้อมูลมีข้อจำกัด กล่าวคือ จะต้องเข้าใช้งานจากระบบเครือข่ายภายในของสำนักงานศาลยุติธรรม (Intranet) เท่านั้น หากเจ้าพนักงานตำรวจศาลออกไปปฏิบัติหน้าที่นอกศาลแล้ว เมื่อได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อขอตรวจสอบสถานะหมายจับจะไม่สามารถตรวจสอบสถานะหมายจับต่าง ๆ ได้ทันทีซึ่งเกิดความล่าช้าในการประสานงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายจับ (นราธิป โชติพันธ์, 2565)

2.3 ภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลนั้น นอกจากการที่ต้องติดตามผู้บริหารเพื่อไปราชการในพื้นที่ต่าง ๆ แล้ว เจ้าพนักงานตำรวจศาลยังอาจต้องออกไปในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อสืบสวนรวมถึงจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวของศาล ซึ่งในบางกรณีอาจใช้เวลามากกว่า 24 ชั่วโมง และเมื่อ

เดินทางกลับมายังศาลต้นสังกัดแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจศาลยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่องซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยเฉพาะศาลในพื้นที่ห่างไกลและการเดินทางที่ไม่สะดวก

3. ปัญหาด้านการประสานงานข้อมูล

3.1 ข้อจำกัดในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าพนักงานตำรวจศาลกับเจ้าพนักงานตำรวจ เนื่องจากบางกรณีมีความคลาดเคลื่อนในตีความกฎหมายหรือระเบียบระหว่างหน่วยงานที่สามารถดำเนินการได้หรือไม่ ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดข้อขัดข้อง ล่าช้าได้

3.2 การเข้าถึงฐานข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ยังไม่ครอบคลุม ดังนี้

3.2.1 ฐานข้อมูลขั้นพื้นฐานของภาครัฐ เช่น การเข้าถึงข้อมูลการใช้สิทธิประกันสังคมที่สามารถตรวจสอบสถานการณ์การทำงาน สิทธิการรักษาพยาบาลของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ หากเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลทางระบบสารสนเทศดังกล่าวได้จะเป็นประโยชน์ในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 ฐานข้อมูลของกรมขนส่งทางบก หรือระบบ E-Service ของ กรมขนส่งทางบก ซึ่งปัจจุบันเจ้าพนักงานตำรวจศาลไม่สามารถเข้าถึง E-Service ของกรมขนส่งทางบกที่สามารถตรวจสอบได้จากเลขบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ต้องหาหรือจำเลยและข้อมูลอื่นได้ หากสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลทางระบบสารสนเทศจะเป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลในการสืบสวนติดตามจับกุมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.3 ข้อมูลการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่จะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถทราบได้ว่าหมายเลขโทรศัพท์ที่ต้องการค้นหานั้น มีการใช้บริการเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์หรืออินเทอร์เน็ต อยู่ในพื้นที่ใด เวลาใด รวมถึงยังสามารถนำข้อมูลมาจัดทำสถิติและวิเคราะห์ให้ทราบว่าบุคคลตามหมายจับผู้ใช้หมายเลขโทรศัพท์นั้นไปที่แห่งใด พักอยู่ที่ใด

3.1.4 ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรที่มีการกำหนดระยะเวลาการเข้าถึงส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนเพื่อหาข้อมูลที่สามารถเข้าถึงตัวผู้ต้องหาได้อย่างทัน่วงที่

4. ปัญหาด้านบุคลากร

4.1 บุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ

4.1.1 การดูแลความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและทรัพย์สินในบริเวณศาล การรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมนั้น ปัจจุบันเฉพาะศาลจังหวัดและศาลแขวงมีเจ้าพนักงานตำรวจศาล ศาลละ 1 อัตรา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดยังไม่มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล ดังนั้น เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองผู้พิพากษาหัวหน้าศาลซึ่งออกไปปฏิบัติราชการนอกศาล จะไม่มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลอยู่ปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและทรัพย์สินและปราบปรามผู้กระทำความผิดในบริเวณศาล

4.1.2 การสืบสวนติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลและบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลและศาลได้ออกหมายจับไว้ ในวันเวลาราชการปกติเจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยและทรัพย์สินในบริเวณศาล ไม่สามารถเดินทางไปสืบสวนจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลและบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลและศาลได้

ออกหมายจับไว้ได้ จำเป็นต้องดำเนินการนอกเวลาราชการโดยขอคำสั่งสนับสนุนจากศาลยุติธรรมใกล้เคียง และอาจไม่สามารถสืบสวนหาข่าวหลายครั้งได้ภายใน 1 เดือน เนื่องจากต้องหมุนเวียนไปช่วยสืบสวนจับกุมที่ศาลยุติธรรมอื่นด้วย

4.2 คุณสมบัติหรือความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เช่นทักษะในการเจรจา ต่อรอง การควบคุมฝูงชน การสืบสวนติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีรวมถึงการใช้ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของเจ้าพนักงานตำรวจศาลยังไม่มีมาตรฐานที่เหมาะสมใกล้เคียงกัน เนื่องจากคุณสมบัติดังกล่าวถือเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านการรักษาความปลอดภัยและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมไปถึงยังช่วยลดอัตราความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลได้

5. ปัญหาด้านครุภัณฑ์ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่

5.1 ข้อขัดข้องในการไม่มีรถยนต์เพื่อปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลโดยเฉพาะ เช่น กรณีที่ต้องเดินทางไปจับหรือรับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกตำรวจหรือเจ้าพนักงานตำรวจศาลในพื้นที่อื่นจับตัวได้และแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลของศาลผู้ออกหมายจับไปรับตัวมาเพื่อดำเนินคดี เนื่องจากรถยนต์ที่ใช้ในราชการของศาลมีเพียงรถตู้และรถกระบะซึ่งไม่ได้มีลักษณะที่ถูกต้องออกมาเพื่อใช้ในการควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย นอกจากนี้ในสถานการณ์จริงเจ้าพนักงานตำรวจศาลมักจะต้องเป็นผู้ขับรถยนต์นั้นเองอีกด้วย ทำให้ไม่สามารถควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยได้อย่างมั่นคง ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสบโอกาสหลบหนีได้ระหว่างทาง

5.2 ข้อจำกัดของอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกในงานสืบสวนและติดตามจับกุม เช่น อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน เสื้อเกราะกันกระสุน กุญแจมือ กระจบงไฟฟ้า และยานพาหนะ เป็นต้น รวมไปถึงวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้สอยภายในหน่วยงาน ซึ่งปกติแล้วสามารถจัดทำคำขอเพื่อจัดซื้อจัดจ้างไปยังหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องได้ แต่จะได้รับการจัดสรรหรือไม่อาจจะต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณที่มีอยู่ประกอบกับความจำเป็นเร่งด่วน ดังเช่นกรณีอุปกรณ์สำนักงานบางประเภท เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์สี เป็นต้น สำนักงานศาลยุติธรรมมิได้จัดสรรให้กับทุกส่วนงาน หากส่วนงานใดจำเป็นต้องใช้ให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวร่วมกัน

6. ปัญหาด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและสิทธิประโยชน์

6.1 ปัจจุบันเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถเลื่อนระดับได้จนถึงระดับชำนาญการพิเศษ ซึ่งหากต้องการเลื่อนระดับให้สูงกว่านี้ต้องเปลี่ยนไปสอบคัดเลือกในสายงานอำนาจการต้น และอำนาจการสูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับประสบการณ์และความชำนาญในสายอาชีพเจ้าพนักงานตำรวจศาลแต่อย่างใด โดยปัจจุบันมีสายงานที่สามารถเลื่อนระดับได้ถึงระดับเชี่ยวชาญ เพียง 5 สายงาน ได้แก่ นิติกร นักทรัพยากรบุคคล นักวิชาการพัสดุ นักวิชาการเงินและบัญชี นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และวิศวกรโยธา

6.2 ตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติงานเพื่อรับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลไม่เหมาะสม

6.2.1 การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานเพื่อรับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลในแต่ละเดือนนั้น ไม่ได้กำหนดให้ปฏิบัติภารกิจติดตามจับกุมเท่านั้น แต่ยังเปิด

โอกาสให้ปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อยคุ้มครองความปลอดภัยของบุคคลและทรัพย์สิน รวมถึงงานฝึกอบรม (กรณีปฏิบัติงานในส่วนฝึกอบรม เจ้าพนักงานตำรวจศาล) ด้วย ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติงานติดตามจับกุมแต่เพียงอย่างเดียวสำหรับการกำหนดค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานในจำนวนที่แตกต่างกันตามระดับตำแหน่ง เนื่องจากตามหลักเกณฑ์ คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม เรื่องเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดอัตราเงินค่าตอบแทนพิเศษของแต่ละระดับไม่เท่ากัน โดยขึ้นอยู่กับความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ จึงต้องกำหนดจำนวนค่าเป้าหมายให้สอดคล้องกับอัตราของเงินค่าตอบแทนพิเศษดังกล่าว ทั้งนี้ หากเทียบกับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตำแหน่งนิติกร ตำแหน่งด้านพัสดุ ตำแหน่งด้านการเงินและบัญชี และตำแหน่งด้านการตรวจสอบภายใน การจะได้รับเงินเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้น จำเป็นต้องผ่านการอบรมและการทดสอบหรือจัดทำผลงาน (แล้วแต่กรณี) จึงจะมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มฯ ในอัตราที่สูงขึ้น แต่ตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลผ่านการอบรมเมื่อแรกบรรจุเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ประกอบกับปฏิบัติงานตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งก็สามารถได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษฯ ในอัตราที่สูงขึ้นตามระดับตำแหน่ง อีกทั้งหลักการของการให้ได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาล ด้วยเพราะลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติงานนอกสถานที่และมีความเสี่ยงในงานติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี จึงกำหนดให้ได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเดินทางหรือเพื่ออำนวยความสะดวกในส่วนที่เกี่ยวข้องนอกจากค่านึงถึงขวัญและกำลังใจแล้ว ทั้งนี้ หากเทียบกับภารกิจของผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานคดีซึ่งได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษในลักษณะเดียวกัน สามารถนับจำนวนภารกิจการบริการประชาชน งานรับคำฟ้องคู่ความงานให้คำปรึกษาคดีผู้บริโภค หรืองานอื่นที่ได้รับมอบหมายแต่เจ้าพนักงานตำรวจศาล แม้จะสามารถสืบเสาะแสวงหาข้อมูลจนทราบที่อยู่ผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่หากไม่สามารถจับกุมได้ เท่ากับว่าผลสัมฤทธิ์ของงานติดตามจับกุมจากจำนวนหมายจับไม่บังเกิด

6.2.2 การให้น้ำหนักความสำคัญกับหมายจับที่มีอัตราโทษสูง อัตราโทษปานกลาง และอัตราโทษต่ำ โดยกำหนดให้ได้รับผลสัมฤทธิ์ของหมายจับที่อัตราโทษสูงมากกว่านั้น มิได้เป็นหลักประกันว่า หมายจับที่มีอัตราโทษสูงจะสามารถสืบเสาะแสวงหาข้อมูลจำเลยหรือผู้ต้องหาได้ยากกว่า

6.2.3 การกำหนดค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานเพื่อรับเงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาล นโยบายของสำนักงานศาลยุติธรรมอาจมีการพิจารณาทบทวนเป็นรายปี ดังนั้น เมื่อนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ระยะหนึ่งแล้ว จะต้องมีการทบทวนเพื่อพิจารณาปรับปรุงหรือแก้ไขจำนวนค่าเป้าหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เปรียบได้กับการเริ่มนำระบบการบริหารจัดการสำนวนคดีอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ หากรอให้บุคลากรหรือระบบที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมร้อยละ 100 อาจไม่ทันท่วงทีและระบบเทคโนโลยีอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจนต้องคิดค้นนวัตกรรมใหม่เพื่อรองรับระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

เนื่องจากการทำหน้าที่ของผู้พิพากษาในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมอาจมีสถานการณ์บางประการอันอาจกระทบต่อการปฏิบัติงาน อาทิ เกิดเหตุความไม่สงบเรียบร้อยในอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม ความไม่

ปลอดภัยของข้าราชการฝ่ายตุลาการและบุคลากร รวมทั้งมีกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหลบหนี ตลอดจนมีผู้ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลซึ่งถูกออกหมายจับแต่ยังไม่สามารถจับกุมได้ ทั้งนี้ จึงส่งผลทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้า และอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษด้วยเหตุดังกล่าวศาลยุติธรรมจึงได้จัดตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่มีอำนาจหน้าที่และฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามกฎหมายของตนเอง ในการอำนวยความสะดวกสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการจับกุมผู้ต้องหา หรือจำเลยเหล่านั้น เพื่อให้การดำเนินคดีของศาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและเกิดความเป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในประเทศไทยสามารถเต็มเต็มในจุดที่ยังบกพร่องหรือช่องว่างของกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์จากปัญหาที่เกิดขึ้นและสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ด้านข้อกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.1 กรณีเกี่ยวกับอำนาจในการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยของเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่ถูกจำกัดไม่เทียบเท่ากับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จึงควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 5 (4) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 เสียใหม่ ดังนี้

มาตรา 5 เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(1).....

(2).....

(3).....

(4) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

(5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควรศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วย

1.2 ปัญหาข้อขัดข้องในเรื่องการควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลจับได้ในเวลาที่ศาลปิดทำการแต่ไม่สามารถนำตัวผู้ถูกจับไปส่งศาลได้ เจ้าพนักงานตำรวจศาลจึงนำตัวผู้ถูกจับไปขอความร่วมมือให้เจ้าพนักงานตำรวจที่สถานีตำรวจท้องที่ในเขตศาลช่วยควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าศาลจะเปิดทำการในเวลาปกติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84/1 แต่ไม่ค่อยจะได้รับความร่วมมือเนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจดังกล่าวอ้างว่าไม่มีอำนาจที่จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ ในช่วงแรกเห็นควรใช้เวทีโครงการประสานความร่วมมือด้านการยุติธรรมหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมประจำปี ทำความเข้าใจกับเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวน เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจศาล และเพื่อไม่ให้ปัญหาในการตีความและเกิดข้อขัดข้องในอนาคต อาจเสนอขอแก้ไขถ้อยคำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84/1 ให้มีข้อความชัดเจนว่าให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับ

ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลจับกุมมาส่งมอบให้เวลาที่ศาลปิดทำการหรือใกล้จะปิดทำการมีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าศาลจะเปิดทำการในเวลาปกติต่อไป.

1.3 กรณีการได้รับเงินสินบนตามพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. 2560 ซึ่งถ้าเจ้าพนักงานตำรวจศาลมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้จับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล แต่เป็นผู้แจ้งความนำจับ ก็ไม่ควรได้รับเงินสินบนด้วยแม้กฎหมายไม่ได้ห้ามก็ตาม เพราะอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักเรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ดังนั้น จึงควรเพิ่มเติมความชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องรับเงินสินบนของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรมที่ ศย 02970176(ป) เรื่อง แนวทางการติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล (สำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาล ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2562)

1.3.1 ในกรณี การจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับของศาลตามพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. 2560 ประกอบระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะ ต้องห้ามการแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแล ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ค่าพาหนะแก่ผู้ถูก ปล่อยชั่วคราวที่ยากไร้ เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้แจ้งผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยศาลที่หลบหนี พ.ศ.2561 ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจโดยพิจารณาจาก พยานหลักฐานของผู้ร้องที่นำเชื่อถือว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลดังกล่าว และหากศาลได้ พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องนั้นรับฟังได้ กฎหมายก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้ง ความนำจับ หรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยให้ศาลพิเคราะห์ถึงความยาก ง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ แนวทางการใช้ “ดุลพินิจ” ของศาลในการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลดังกล่าว ควรกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในทางปฏิบัติของศาลทั่วประเทศ

1.3.2 กรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการจับผู้ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลก็ตาม แต่กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ก็ไม่เปิดช่องทางให้มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลใดได้ ดังนั้นเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการเสี่ยง อันตรายของเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่อาจได้รับบาดเจ็บหรือตายในการเข้าจับกุมบุคคลดังกล่าวในระบบของศาลยุติธรรมก็ควรสร้างระเบียบหรือหลักเกณฑ์การจ่ายเงินรางวัลภายในขึ้นมาเพื่อให้กับเจ้าพนักงานตำรวจศาล

1.4 สำนักงานศาลยุติธรรม ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลไว้ โดยอาจพิจารณาเทียบเคียงจากรูปแบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีลักษณะการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกันนั้น มีการแบ่งออกเป็นกองบัญชาการตำรวจนครบาลซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 1 – 9 ซึ่งมีที่ตั้งหน่วยงานอยู่ในพื้นที่ ไม่ได้เป็นการสั่งการจากหน่วยงานในส่วนกลางแบบศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักงานศาลยุติธรรมจึงควรพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างการทำงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยอาจพิจารณาจัดตั้งเป็นศูนย์รักษาความปลอดภัย รับผิดชอบศาลยุติธรรมในกรุงเทพมหานครและศูนย์รักษาความปลอดภัยประจำสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 – 9 รับผิดชอบศาลยุติธรรมที่สังกัดในภาค ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการและกำกับดูแลภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ด้านระบบงานภายในของเจ้าพนักงานตำรวจศาล

2.1 การพัฒนาระบบงานฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest Warrant Information System : AWIS) สำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถเข้าถึงและตรวจสอบสถานะหรือข้อมูล หมายจับได้โดยการใช้ระบบ อินเทอร์เน็ตเครือข่ายทั่วไปได้ (Internet) หรือระบบออนไลน์อื่นเช่นเดียวกันกับระบบการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคล ในการปล่อยชั่วคราว (Electronic Monitoring) ตามระเบียบสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยการเก็บ รักษา การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ข้อมูล การติดตามตัวของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดสิทธิการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ข้อมูลเช่นเดียวกันกับการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ข้อมูลติดตามตัวของผู้ถูกปล่อย ชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้มีระบบการจัดเก็บและรักษาความลับของข้อมูลการติดตามตัวไว้ที่ปลอดภัย โดยจะต้องปรับปรุงข้อมูลการติดตามตัวให้ถูกต้องและตรงต่อความเป็นจริงอยู่เสมอ สามารถแสดงหรืออ้างอิง เพื่อใช้ในภายหลังและยังคงความครบถ้วนของข้อความในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลการติดตามตัวต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม กฎหมาย นอกจากนั้นการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลการติดตามตัวในกรณีอื่นจะต้องได้รับอนุญาตจาก เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ เป็นการ เพิ่มความคล่องตัว สะดวก และรวดเร็วต่อการปฏิบัติหน้าที่กรณีเจ้าพนักงานตำรวจศาลออกจับกุมผู้ต้องหา หรือจำเลยตามอำนาจหน้าที่โดยสามารถเข้าถึงและสืบค้นในระบบฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest Warrant Information System : AWIS) ได้ทันทีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่

การพัฒนาระบบงานฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest Warrant Information System : AWIS) สำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถเข้าถึงและตรวจสอบสถานะหรือสืบค้นข้อมูลหมายจับได้ทันทีนั้น ป้องกันการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายจับที่สิ้นสุดไปแล้ว อันเป็นการสอดคล้องกับทฤษฎีหลักนิติธรรม (due process model) ที่มุ่งเน้นสิทธิเสรีภาพของบุคคลและของผู้ถูกกล่าวหาเป็นสำคัญ เป็นการจำกัดอำนาจ ของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับมาตรการบังคับ เช่น การจับกุม ตรวจค้น และประกันให้กับประชาชน ว่าผู้บริสุทธิ์จะต้องไม่ถูกลงโทษ อีกทั้งสอดคล้องกับ แนวคิดการควบคุมตัวไว้ในอำนาจรัฐ โดยหลักการสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของบุคคล คือ การสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเสมือนเป็นผู้กระทำผิดไม่ได้ โดยรัฐ จะควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐด้วยการจับกุมคุมขัง ควบคุมตัวให้สิ้นอิสรภาพไม่ได้ มิฉะนั้นจะเป็นการ ปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดทั้งที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเขาได้กระทำความผิด

2.2 สำนักงานศาลยุติธรรมควรพิจารณาปรับปรุงระบบงานฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest Warrant Information System : AWIS) ให้เป็นปัจจุบัน และให้ครอบคลุมถึงข้อมูลหมายจับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลย หลบหนีในระหว่างปล่อยชั่วคราวหรือไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ตามมาตรา 5 (4) (5) ซึ่งศาลออก หมายจับก่อนที่ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินงานเกี่ยวกับหมายจับ ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ 18 มกราคม 2562 มีผลบังคับใช้ โดยดำเนินการนำข้อมูลหมายจับเดิมที่ยัง ไม่ขาดอายุความที่ศาลออกออกหมายจับก่อนที่ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรมฉบับดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

(ก่อนวันที่ 18 มกราคม 2562) ซึ่งยังไม่ได้อยู่ในระบบงานฐานข้อมูลหมายจับ (Arrest Warrant Information System : AWIS) ให้เข้ามาอยู่ในระบบงานฐานข้อมูลหมายจับดังกล่าว อันจะทำให้การสืบค้นข้อมูลหมายจับมีความสมบูรณ์ ถูกต้องและใช้เป็นฐานข้อมูลในการสืบสวนติดตามจับกุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สำนักงานศาลยุติธรรมควรพิจารณากำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้เป็นมาตรฐาน เพื่อไม่ให้เกิดกรณีที่ศาลยุติธรรมแต่ละแห่งไปกำหนดระเบียบเอง เช่น การกำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลที่ปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องอย่างน้อย 12 ชั่วโมง ได้พักการปฏิบัติหน้าที่ โดยอาจพิจารณาให้ปฏิบัติหน้าที่สลับกับเจ้าพนักงานตำรวจศาลคนอื่นในหน่วยงาน (กรณีที่มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลในหน่วยงานมากกว่า 1 คน) หรือการออกหนังสือเวียนแจ้งขอความร่วมมือไปยังศาลยุติธรรมทั่วประเทศในการยกเว้นไม่ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องปฏิบัติหน้าที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจหลักได้ เช่น การเป็นพนักงานต้อนรับประจำศาล (สาวเสิร์ฟ) เป็นต้น

3. ด้านการประสานงานข้อมูล

3.1 สำนักงานศาลยุติธรรมควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการสืบสวนและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายจับของเจ้าพนักงานตำรวจศาล โดยอาจประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการเชื่อมโยงด้านเทคโนโลยีระบบฐานข้อมูลหรือทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (MOU) ในการเชื่อมโยงฐานระบบข้อมูลจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ซึ่งจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยตรง เพื่อให้ทราบข้อมูลที่มีความจำเป็นต่อกระบวนการสืบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจศาลด้วยความรวดเร็ว ทันเวลาต่อการใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวในการปฏิบัติงาน ดังนี้

3.1.1 ระบบฐานข้อมูลทะเบียนยานพาหนะ กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนในภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาล เนื่องจากในการติดตามผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายจับจำเป็นต้องทราบข้อมูลยานพาหนะที่เป้าหมายถือกรรมสิทธิ์หรือครอบครองรวมทั้งข้อมูลยานพาหนะของบุคคลอื่นที่คาดว่าบุคคลเป้าหมายอาจนำไปใช้งานด้วย เช่น ยานพาหนะของบิดามารดา คู่สมรส บุตร เพื่อนสนิทและนายจ้าง ซึ่งหากเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถสืบค้นจากระบบฐานข้อมูลทะเบียนยานพาหนะ กรมการขนส่งทางบก ได้โดยตรงอย่างรวดเร็วจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

3.1.2 ระบบฐานข้อมูลหลักประกันสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข ระบบข้อมูลดังกล่าวเป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนในภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาล เนื่องจากข้อมูลหลักประกันสุขภาพ จะระบุประเภทสิทธิการรักษาพยาบาลของบุคคลไว้ เช่น สิทธิเบิกกรมบัญชีกลาง บ่งชี้ให้ทราบว่าเป็นข้าราชการ/บุคลากรในหน่วยงานของรัฐ สิทธิเบิก กรมบัญชีกลาง (บุคคลในครอบครัว) บ่งชี้ให้ทราบว่าเป็นบิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของข้าราชการ/บุคลากรในหน่วยงานของรัฐ สิทธิประกันสังคม บ่งชี้ให้ทราบว่าเป็นพนักงานในบริษัท ห้างร้าน นิติบุคคล สิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า บ่งชี้ให้ทราบว่าจะไม่ได้ทำงานในบริษัท ห้างร้าน นิติบุคคล หรือข้าราชการ นอกจากนี้ยังระบุข้อมูลหน่วยพยาบาลตามสิทธิหลักและหน่วยพยาบาล ตามสิทธิย่อยไว้ด้วย ซึ่งทำให้สามารถคาดคะเนได้ว่าบุคคลเป้าหมายน่าจะมาพักอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบลใด

3.1.3 ระบบฐานข้อมูลประกันสังคม สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ระบบข้อมูลนี้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนในภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาล เนื่องจากบุคคลที่เป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 จะมีข้อมูลสถานประกอบการ ข้อมูลที่ทำงานปัจจุบัน สถานประกอบการที่เคยทำงาน ประเภท ลักษณะ รายละเอียดของสถานประกอบการ ข้อมูลที่พักอาศัย หมายเลขโทรศัพท์ที่แจ้งไว้ ซึ่งเป็นข้อมูลเบาะแสที่ผ่านการคัดกรองมาแล้วจากสถานประกอบการและสำนักงานประกันสังคม จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ ระบบฐานข้อมูล 3.1.1 – 3.1.3 ข้างต้นนั้น สำนักงานศาลยุติธรรมยังไม่มีข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (MOU) ซึ่งหากได้ดำเนินการขอความร่วมมือและสามารถใช้งานระบบได้แล้ว เจ้าพนักงานตำรวจศาลจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสืบสวน รวมถึงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

4. ด้านบุคลากร

4.1 สำนักงานศาลยุติธรรมควรเร่งดำเนินการบรรจุ แต่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงานและครบทุกศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า โดยผู้ศึกษาเห็นว่าควรกำหนดอัตราเจ้าพนักงานตำรวจศาลอย่างน้อยศาลละ 2 อัตรา เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือหรือสนับสนุนและทดแทนซึ่งกันและกันได้เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 สำนักงานศาลยุติธรรมควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของเจ้าพนักงานตำรวจศาลอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรูปแบบภัยคุกคามที่อาจเกิดกับศาลยุติธรรมได้นั้นมีการพัฒนารูปแบบให้รับมือได้ยากขึ้น เช่น กลุ่มฝูงชนที่อาจใช้ข้อครหาศาลยุติธรรมในการต่อรอง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อก่ออาชญากรรม เป็นต้น รวมไปถึงการพัฒนาให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้นำหน่วยได้ในอนาคตอีกด้วย ผู้ศึกษาเห็นว่าสำนักงานศาลยุติธรรมควรพิจารณาในการกำหนดรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานดังนี้

4.2.1 การพัฒนาศักยภาพภายในหน่วยงาน

(1) หลักสูตรเจ้าพนักงานตำรวจศาล (บรรจุใหม่)

เป็นหลักสูตรการอบรมสำหรับบุคคลทั่วไปที่สอบแข่งขันเข้ามาในตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลได้ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการของศาลยุติธรรม รวมไปถึงข้อกฎหมายต่าง ๆ ยุทธศาสตร์ หรือนโยบายของศาลยุติธรรม นอกจากนี้ยังต้องให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลอีกด้วย

(2) หลักสูตรเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับต้น

เป็นหลักสูตรการอบรมสำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับชำนาญการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะหัวหน้างานระดับต้น และเป็นการเตรียมความพร้อมของเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่ดำรงตำแหน่งระดับชำนาญการให้สามารถรับผิดชอบงานตามภารกิจที่สูงขึ้นเมื่อได้เลื่อนระดับ

(3) หลักสูตรเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับกลาง

เป็นหลักสูตรการอบรมสำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับชำนาญการพิเศษ ให้มีความสามารถในการถ่ายทอดนโยบายการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพนักงานตำรวจศาลจากผู้บริหารระดับสูงไปสู่การปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยการพัฒนาหน่วยงานให้มีแผนงานและวิธีการทำงานที่ชัดเจน

4.2.2 การพัฒนาศักยภาพภายนอกหน่วยงาน

สำนักงานศาลยุติธรรมควรประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหาญในการฝึกอบรมด้านการสืบสวนสอบสวน การป้องกันปราบปราม เพื่อส่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่สำคัญ ๆ เช่น

- (1) หลักสูตรสารวัตร สำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับปฏิบัติการ ที่ครองตำแหน่งอย่างน้อย 5 ปี ขึ้นไป และเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับชำนาญการ
- (2) หลักสูตรผู้กำกับการ สำหรับเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับชำนาญการ ที่ครองตำแหน่งอย่างน้อย 4 ปี และเจ้าพนักงานตำรวจศาลระดับชำนาญการพิเศษ
- (3) หลักสูตรพิเศษ เช่น หลักสูตรการควบคุมฝูงชน หลักสูตรการเจรจาต่อรอง หลักสูตรการอารักขาบุคคลสำคัญ เป็นต้น

ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา สังคมไทยเกิดความขัดแย้งทางความคิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ศาลยุติธรรมมักถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงออกทางความคิดของมวลชนอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากการที่มวลชนบางกลุ่มชักชวนหรือปลุกเร้าประชาชนจำนวนมากให้มารวมตัวกันในบริเวณหรือพื้นที่ของศาลยุติธรรม ซึ่งที่ผ่านมานั้น ศาลยุติธรรมต้องขอความร่วมมือจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเพื่อควบคุมฝูงชนดังกล่าว เมื่อศาลยุติธรรมได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะและมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่งมีภารกิจหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยศาลยุติธรรมทั่วประเทศ จึงสมควรคัดเลือกและส่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรพิเศษดังกล่าว เพื่อให้ศาลยุติธรรมมีบุคลากรคือเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่มีทักษะเฉพาะด้านในการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในภารกิจต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และนำองค์ความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของศาลยุติธรรมได้ต่อไป

5. ด้านครุภัณฑ์ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่

สำนักงานศาลยุติธรรมควรพิจารณาจัดสรรรถยนต์เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลโดยเฉพาะ รวมถึงพิจารณาจัดสรรอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกในงานสืบสวนและติดตามจับกุม เช่น อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน เสื้อเกราะกันกระสุน กุญแจมือ กระจบองไฟฟ้า และยานพาหนะ เป็นต้น เนื่องจากอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีความสำคัญในการปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ทั้งยังสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้พิพากษา และบุคลากรรวมถึงประชาชนที่มีอรรถคดีอีกด้วย

6. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและสิทธิประโยชน์

6.1 สำนักงานศาลยุติธรรมควรพิจารณาการกำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้สามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้สามารถ

เลื่อนได้ถึงระดับระดับเชี่ยวชาญ ระดับอำนวยการต้น และระดับอำนวยการสูง โดยคำนึงถึงสัดส่วนของ
เจ้าพนักงานตำรวจศาลทั้งหมดของสำนักงานศาลยุติธรรม และควรพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการเข้าสู่
ตำแหน่งต่าง ๆ อย่างเข้มข้น ซึ่งอาจใช้วิธีการสอบคัดเลือกร่วมกับการพิจารณาจากผลการปฏิบัติราชการ
ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญพิเศษ รวมถึงการใช้คณะกรรมการพิจารณาทั้งจาก
หน่วยงานภายในและภายนอก เพื่อให้ได้เจ้าพนักงานตำรวจศาลที่มีศักยภาพสูง และมีสัดส่วนที่เหมาะสมใน
การเข้าสู่ตำแหน่งในระดับเชี่ยวชาญ ระดับอำนวยการต้น หรือระดับอำนวยการสูง ต่อไป

6.2 ควรพิจารณากำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีความ
เหมาะสมในทุกระดับตำแหน่ง มีการตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานของ
เจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีความทันสมัย และไม่ควรพิจารณาโดยให้น้ำหนักไปในเรื่องค่าตอบแทนหรือ
ผลประโยชน์ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นหลัก เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นตำแหน่งที่มี
ค่าตอบแทนค่อนข้างสูง หากมุ่งเน้นแต่เพียงเรื่องค่าตอบแทนอาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำกับข้าราชการ
ศาลยุติธรรมในตำแหน่งอื่น ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- นราธิป โชติพันธ์. (2565). การนำเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนในการปฏิบัติงานตามหมายจับของเจ้าพนักงานตำรวจศาล
ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. หลักสูตรผู้อำนวยการระดับต้น รุ่นที่ 9,
วิทยาลัยข้าราชการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของ
ส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 9). (2562,18 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 136
ตอนที่ 77ก, น. 1 - 2).
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (2478,10 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 52 -, น. 598).
- บุญณพัฒน์ มหาสิทธิ์ตระกูล. (2563). บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม : ศึกษา
เฉพาะกรณีศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักงานศาลยุติธรรม. หลักสูตรผู้พิพากษาหัวหน้าศาล รุ่นที่ 19,
สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2526). การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม : หลักทฤษฎีและมาตรการ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. (2562,16 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 136 ตอนที่
50ก, น. 253 - 257).
- พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ.2560. (2560,26
กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 134 ตอนที่ 98ก, น. 1 - 4).
- วันชัย มีชาติและคณะ. (2553). การศึกษารูปแบบการจัดตั้งหน่วยงานดูแลรักษาความปลอดภัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญ (Court Marshals). ศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวัสดี สมแก้ว. (2565). เจ้าพนักงานตำรวจศาล : กรณีศึกษาปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย, หลักสูตรผู้พิพากษาหัวหน้าศาล รุ่นที่ 21, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

สหัสรัฐ สิริวัฒน์. (2558). ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal), หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารศาลชั้นต้น รุ่นที่ 14, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

สำนักงานศาลยุติธรรม. (2562). การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดหน้าที่ความความรับผิดชอบของหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 9). สืบค้นจาก

<https://ojoc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/1388/iid/250583>